

INHOUD

Inleiding	7
De binnenwateren in de praktijk	12

DE HOLLANDSE DELTA

De Hoekse Waard	18
• Spui en Beningen • Hollands Diep • Dordtse Kil	
Rond de Biesbosch	22
• De Biesbosch • Amer	
De drie Merwedens	27
• Nieuwe Merwede • Boven- en Beneden-Merwede	
Rond Dordrecht en Rotterdam	31
• Oude Maas • Noord en Rietbaan • Nieuwe Maas • Nieuwe Waterweg	
Waal en Lek	39
• Waal • Lek	

HET HOLLANDSE BINNENLAND

Rond Gouda	44
• Hollandse IJssel • Gouwe • Oude Rijn • Rijn-Schiekanaal	
Rond Nieuwkoop en Vinkeveen	52
• Nieuwkoopse Plassen • Grecht • Kromme Mijdrecht • Vinkeveense plassen	
Het Hollandse Plassengebied	58
• Heimanswetering en Woudwetering • Zijl • Kagerplassen • Braassemmeer	
• Westeinderplassen • Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder	

VECHT EN RANDMEREN

De Vecht en de Loosdrechtse Plassen	68
• De Vecht • Spiegel- en Blijkpolderplas • Loosdrechtse Plassen	
De Randmeren	73
• Randmeren	

NOORD-HOLLAND

Haarlem en Amsterdam	82
• Spaarne en Zijkanaal C • Doorvaart Amsterdam • Noordzeekanaal en IJ	
Zaanstreek	88
• Zaan • Nauernasche Vaart	
Kop van Noord-Holland	92
• Alkmaarder Meer • Noord-Hollands Kanaal • Balgzandkanaal en Amstelmeer	

KOP VAN OVERIJSEL

Rond het Kampereiland	100
• Ketelmeer • De Gelderse IJssel • Zwarte Meer en Ramsdiep • Zwarte Water	
De Wieden	107
• Wieden • Meppelerdiep • Beukersgracht en Belterwijde • Beulakerwijde • Van de Walengracht naar Blokzijl • Vollenhover Kanaal, Vollenhover Meer en Kadoelermeer	
De Weerribben	111
• Kanaal Beukers-Steenwijk • Steenwijkerdiep • Kanaal Steenwijk-Ossenzijl	
• Wetering, Heuvengracht en Kalenbergergracht	

ZUIDWEST-FRIESLAND

Van Overijssel naar Friesland	118
• Ossenzijlersloot • Linde • Mallegat • Jonkers- of Helomavaart • Pier Christiaansloot	
• Tjeukemeer	
Het Friese Merengebied	121
• Prinses Margrietkanaal • Grootte Brekken • Koevordermeer • Langweerder Wielen	
• Scharster Rijn • Zwarte en Witte Brekken • Sneekermeer	
Tussen Stavoren en Heeg	126
• Johan Frisokanaal • De Geeuw, de Morra en de Oorden • Fluessen en Heegermeer	
• Naar Workum en Oudega • Naar Woudsend • Slotermeer	
Tussen Makkum en Sneek	131
• Van Panhuyskanaal • Workumertrekvaart • Bolswardervaart • Wijde Wijmerts	
• Geeuw • Doorvaart door Sneek naar Houkesloot	

NOORD-FRIESLAND

Tussen Grouw, Leeuwarden en Bergum	136
• Prinses Margrietkanaal • Via Akkrum-Nes naar het Pikmeer • Pikmeer	
• Princenhof en omgeving • Wargastervaart en Wartenasterwijd • Bergumermeer	
Langs Franeker, Leeuwarden en Dokkum	141
• Van Harinxmakanaal • Doorvaart Leeuwarden • Dokkumer Ee • Doorvaart Dokkum	
• Dokkumer Grootdiep • Dokkumerdiep • Lauwersmeer	

GRONINGEN

Binnendoor van Lauwerszee naar Eems-Dollard	146
• Zoutkampenil en Reitdiep • Doorvaart stad Groningen • Eemskanaal	
• Winschoterdiep en Westerwoldse Aa	

STAANDE-MASTRUTE

• Deel 1 - Van Willemstad naar de Oranjesluizen • Deel 2 - Van Lemmer naar Delfzijl	155
---	-----

Register	172
----------------	-----

INLEIDING

Veel zeilers zijn vooral gericht op het open water van Noordzee, Waddenzee of IJsselmeer – en terecht, want daar kan immers naar hartenlust gezeild worden. Maar door die blik op de verre einders kun je gemakkelijk over het hoofd zien dat er in grote delen van Nederland voor zeilschepen ook uitgebreide mogelijkheden zijn om juist van het binnenwater te genieten, zonder dat de mast een probleem oplevert. Sterker nog, de plassen, rivieren en vaarten van Nederland zijn een vakantiebestemming op zich. Veel watersporters gaan steeds vaker voor een kortere periode met hun zeilschip weg. In dat geval kan het reisdoel niet erg ver weg zijn en dan snoept een paar dagen verwaaid liggen wel erg veel van die toch al korte tijdsspanne af. Als je dan bedenkt dat je op het besloten binnenwater veel minder van het weer afhankelijk bent, kan het heel verfrissend zijn om de steven eens de andere kant op te wenden.

DWARS DOOR DE STAD

Grote delen van de benedenrivieren, de Biesbosch, het plassegebied rond de Kaag, de Braassem en de Westeinder, de Vecht en de Loosdrechtse Plassen, een groot deel van Noord-Holland, de Kop van Overijssel en de Friese Meren – ze liggen allemaal open voor zeilers met staande mast. Het is zelfs mogelijk om met staande mast dwars door een groot aantal bijzondere steden te varen of er midden in het centrum aan te leggen. Denk aan Dordrecht, Rotterdam, Gorinchem, Leiden, Gouda, Haarlem, Amsterdam en Alkmaar in het westen van het land. En in het noorden bijvoorbeeld Groningen, Leeuwarden, Dokkum, Sneek, Bolsward en Franeker. Of Kampen!

VANAF 'DE ANDERE KANT'

Een van de fijnste aspecten van het varen op binnenwateren is de enorme afwisseling die je op een vaardag kunt hebben. Het is in alle delen van het land mogelijk om de dag te starten midden in een grote stad en dan – nadat een paar bruggen voor je

In veel steden kun je met je zeilschip tot in het centrum doorvaren.

open zijn gegaan – een luttel aantal vaaruren later midden in de natuur te lunchen, hetzij achter je anker; hetzij aan een steigertje voor het riet. Of andersom: na je ontbijtje in een poldersloot gooi je voor en achter los en 's middags lig je midden in een gezellige stad, met je eigen boot als terras, al dan niet achter een glas koele witte wijn. Een ander voordeel van de binnenwateren is dat de oevers vaak heel dichtbij zijn. In plaats van voortdurend bezig te zijn met het afstellen van koers, wind en zeilvoering, kun je veel meer om je heen kijken. Net als je mede-opvarenden... Op de binnenwateren is bovendien heel veel te zien; er gebeurt altijd wel wat: terwijl je over een bochtige, smalle kreek vaart, schiet voor je schip langs de blauw-oranje flits

In ons drukbevolkte land moet er wel regelmatig een brug voor je open.

OVERZICHTSKAART

Ook in de drukste watersportgebieden zijn nog rustige oppertjes te vinden.

van een ijsvogel naar de overkant. Op een ander moment glijden er weilanden voorbij, waarin Hollandse koeien dromerig staan te herkauwen. En aan het eind van de vaardag word je vanaf een vol terras bekeken, of je ziet, genoeglijk in de kuip van je eigen schip, een stad met oude gevels op de kades vanaf 'de andere kant' – een ervaring waarvoor toeristen in de rondvaartboot moeten stappen. Wel is het natuurlijk zo dat je met een zeiljacht meestal wat meer gebonden bent aan de doorgaande vaarwegen, domweg omdat daar de grootste vaardiepte te vinden is en daarover de meeste beweegbare bruggen liggen. Ook brengen doorgaande routes over het algemeen meer drukte met zich mee. Maar toch kun je vaak, door net even een afslag te nemen, de rust opzoeken van een stil oppertje of een rustige ankerplek. En wie denkt dat je alleen maar op de motor kunt varen op de binnenwateren, zal zijn mening moeten bijstellen: op verrassend veel binnenwateren is het mogelijk om de zeilen te hijsen en de motor uit te zetten, uiteraard wel afhankelijk van windrichting en ligging van het vaarwater:

Lekker in het zonnetje wachten voor de brug.

Op de binnenwateren is onderweg vaak veel te zien.

ANDERE MINDSET

Alleen ligt de dynamiek op de binnenwateren totaal anders dan op het open water. Je hebt andere beperkingen, maar krijgt ook andere vrijheden dan op het open water. Op een vaart of kanaal hoef je meestal niet te wachten op wind of getij, maar op de bediening van een brug of sluis. Dit vergt soms wat geduld, omdat er op de binnenwateren – zeker op bepaalde trajecten – nu eenmaal regelmatig een aantal bruggen voor je schip geopend zal moeten worden. Maar neem de tijd! Je hebt even een andere 'mindset' nodig, maar in plaats van een kwartier voor de brug te dobberen kun je er ook voor kiezen even aan het remmingwerk te gaan liggen en nog een goed boek te pakken of een kop koffie in te schenken. Het passeren van een sluis kan zelfs een welkome onderbreking zijn van een vaarmiddag. Even de benen strekken op de sluiskade om je landvasten om een bolder te slaan, een praatje te maken met de burens die naast je in de sluiskolk liggen – je kunt het allemaal zo relaxed maken als je zelf wilt. Je bent immers met vakantie en hoeft niet per se binnen 24 uur 200 mijl verderop te zijn. Een dag achter elkaar doorvaren hoeft ook zeker niet altijd.

In ruil daarvoor maak je kennis met een zeer verrassend en avontuurlijk vaargebied: voor menig zeezeiler die voor 't eerst over de binnenwateren vaart, gaat er een wereld open. En uiteindelijk gaan we allemaal om dezelfde redenen het water op – natuurlijk om te ontspannen en te genieten van weer en wind, maar ook om onze grenzen te verleggen en nieuwe plekken te verkennen. Plekken die bij wijze van spreken om de hoek kunnen liggen, maar waar je toch niet eerder geweest bent.

DE GRENZEN VAN DIT BOEK

Dit boek is bedoeld om de lezer te inspireren zijn steven 180 graden te wenden en in plaats van voor een zeiltocht over IJsselmeer, Waddenzee of Noordzee eens te kiezen voor een koers die letterlijk landinwaarts ligt: de binnenwateren van ons waterrijke Nederland. Niet voor iedereen ligt de grens tussen waar het open water eindigt en het binnenwater begint even duidelijk. De keuze tussen 'buitenwater' en 'binnenwater' die ik voor dit boek heb gemaakt, is als volgt tot stand gekomen: de Zeeuwse stromen, de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer beschouw ik als buitenwater; net als Grevelingen, Volkerak en Haringvliet trouwens – hoewel de laatste drie in zekere zin toch als besloten wateren gezien kunnen worden. Alle overige rivieren, kanalen, plassen en meren van Nederland zie ik als binnenwateren. Je gaat dus naar 'binnen' via de Volkeraksluizen, de Nieuwe Waterweg, het Noordzeekanaal of het IJ, het Lauwersmeer of het Ketelmeer; dan wel via een van de (soms voormalige) zeehavens met vaarverbinding naar het achterland, zoals Delfzijl, Harlingen, Lemmer of Stavoren.

MASTHOOGTE

Een andere grens die getrokken moest worden, was die van de masthoogte. Bij een zeiljacht van rond de 9 m bedraagt die al gauw zo'n 13 à 14 m. Ik ben er dan ook van uitgegaan dat alle in dit boek beschreven wateren te bevaren moeten zijn met een masthoogte van 14 m of meer. Op de plekken waar interessante vaarmogelijkheden liggen voor zeilschepen met een wat lagere mast, bijvoorbeeld rond de 12 m, heb ik die mogelijkheden overigens wel benoemd, met expliciete vermelding van de masthoogte. Er is nog een andere beperking, die soms even groot kan zijn, zeker in bepaalde gebieden: de maximale diepgang namelijk. Zolang je op de grotere doorgaande routes blijft, zal dat met een schip tot ongeveer 1,90 m diep niet zo gauw een probleem opleveren. Als je echter rond gaat zwerven op wat kleinere binnenwateren, kun je snel beperkingen in diepte ondervinden, met name in het Groene Hart, in de kop van Overijssel en in het Friese Merengebied. Ook op grotere wateren en meren kan het buiten de vaargeul snel ondiep worden.

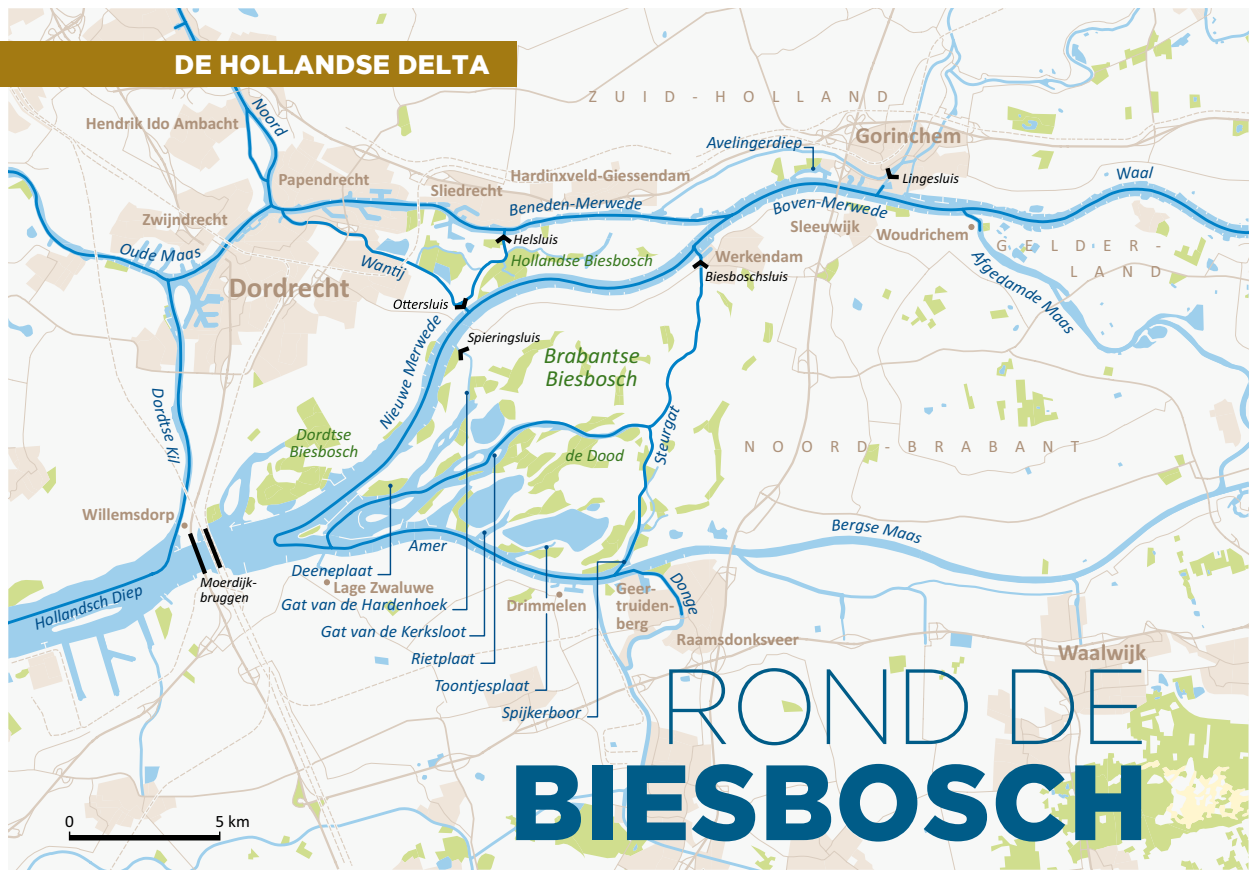
INDELING

Om alle vaarmogelijkheden op de binnenwateren overzichtelijk weer te geven heb ik in het boek vaarwateren gegroepeerd die op een bepaalde manier een eenheid vormen. Hierdoor kan het voorkomen dat het ene beschreven gebied veel groter is dan het andere. De beschrijvingen volgen elkaar, gezien vanaf het zuidwesten naar het noordoosten, zo veel mogelijk op. Voor het gemak staat er per beschreven vaarwater onder PRAKTISCHE INFO een overzicht van aansluitende vaarwateren. Dit is meestal geen volledige lijst – je vindt hier alleen de (deels) met staande mast bevaarbare wateren benoemd.

Oude Zuiderzeehavens als Stavoren geven nog steeds toegang tot de binnenwateren.

Peilschalen op vaste bruggen vertellen of je door kunt varen.

De Biesbosch is een uniek vaargebied, bestaand uit open water en smalle kreekjes. De stroken land en de eilanden zijn voornamelijk begroeid met riet en wilgen. Rond deze minidelta liggen de drukbevaren rivieren Boven- en Beneden-Merwede, Nieuwe Merwede en Amer. De Biesbosch is met staande mast alleen te bereiken via het Wantij en de Merwede; over het Hollands Diep liggen de vaste en lage Moerdijkbruggen.

De Biesbosch

Wilgen, riet en modder

Op de grens van Holland en Brabant ligt de Biesbosch – een uniek natuurgebied, bestaande uit verwilderde wilgenbossen, modderige strandjes, zompige stukjes gras- of rietland, dijken met populieren, eilandjes en een uitgestrekte wirwar van kronkelende smalle en brede krekken. Dit alles bij elkaar maakt de Biesbosch tot een zeer aantrekkelijk vaargebied.

KENMERKEN

Het Nationaal Park de Biesbosch bestaat uit drie delen: de Brabantse Biesbosch, de Sliedrechtse Biesbosch en de Dordtse Biesbosch, elk met een eigen karakter. Ooit was dit gebied een woestijn, ontstaan na een watersnoodramp; later werd het stukje bij beetje door mensenhanden gevormd tot een geheel van polders en grienden. Doordat het 7000 ha grote gebied is uitgeroepen tot Nationaal Park krijgt de natuur er langzamerhand weer wat speelruimte. Hoewel de Biesbosch bekend staat om zijn zoetwatergetijden, heerst in het

PRAKTISCHE INFO

Aantal beweegbare bruggen: 2*

Laagste vaste brug: geen

Grootste breedte: praktisch onbeperkt

Maximale diepgang: 1,50 m bij GLW (op doorgaande vaarwegen, daarbuiten vaak minder)

Aantal sluisen: 3

Marifoonkanalen: n.v.t.

Bijzonderheden: mild (schijn)getij

Aansluiting op: Beneden-Merwede; Oude Maas (via Wantij); Dordtse Kil; Hollands Diep; Amer; Nieuwe Merwede

Waterkaart: ANWB Waterkaart 15 Biesbosch

* De bruggen over sluisen niet meegerekend

Aanleggen: Op veel plaatsen in de Biesbosch zijn aanlegmogelijkheden aan eilanden of speelweiden. Let wel goed op de diepte, want die is vaak beperkt. Er zijn volop ankermogelijkheden. Jachthavens zijn te vinden in plaatsen rondom het natuurgebied: Gorinchem, Dordrecht, Werkendam, Geertruidenberg en Drimmelen.

grootste deel van het natuurgebied eigenlijk maar een zeer matig getij, dat bovendien niet rechtstreeks beïnvloed wordt door de getijden op de Noordzee. Alleen in de Sliedrechtse Biesbosch is die open verbinding voelbaar. In de zomer kan het erg druk zijn in de Biesbosch, maar in het voorjaar of najaar heb je het natuurgebied helemaal voor jezelf.

Meer dan een rustige ligplaats, een paar rubberlaarzen en een goed boek heb je dan ook niet nodig om in een paar dagen heerlijk tot rust te komen.

SCHIJNGETIJ

Het grootste en meest drukbezochte gedeelte is de Brabantse Biesbosch, grofweg begrensd door de Amer in het zuiden, de Nieuwe Merwede in het westen en noorden, en het Steurgat in het oosten. Grote delen van het natuurgebied zijn in gebruik als opslagbekkens voor drinkwater. Aan de zuidkant heeft de Brabantse Biesbosch open verbindingen met de Amer. Aan de noordkant zijn de verbindingen met de Nieuwe Merwede afgesloten door middel van schutsluisen, aangelegd om verzanding van de krekken op die plaatsen tegen te gaan. Deze twee sluisen hebben meestal maar weinig verval.

Kenmerkend voor de Biesbosch zijn de vele krekken, altijd omzoomd door wilgenbossen.

Het zalmstroomer is de ultieme Biesbosch-boat.

Met een platbodem kun je erg goed uit de voeten in de ondiepere krekken.

Het Nauw van Paulus is een van de doorgaande routes in de Biesbosch.

De Biesboschsluis ligt bij Werkendam, aan het Steurgat, en de Spieringsluis ligt aan het Gat van de Hardenhoek. In dit meest uitgestrekte deel van de Biesbosch heb je de meeste vaarmogelijkheden en ook de meeste aanlegplaatsen en wandelpaden. Het getij in dit deel van de Biesbosch is een schijngetij – het wordt vooral beïnvloed door de waterstand op de Amer en het spuiprogramma van de Haringvlietsluizen.

DYNAMISCH EN ONGEREPT

Het meest dynamische deel van de Biesbosch ligt tussen de Beneden-Merwede en de Nieuwe Merwede: de Sliedrechtse Biesbosch. Het Wantij is hier de belangrijkste stroom. Dit riviervak staat in open verbinding met de Oude Maas en de Noord, waardoor de getijden van de Noordzee tot diep in het gebied kunnen doordringen. Ook in dit deel van de Biesbosch zijn verbindingen met de omliggende rivieren afgesloten door schutsluizen. Aan de noordkant, tussen Helsloot en Beneden-Merwede, ligt de Helsluis; aan de zuidkant ligt de Ottersluis tussen het Wantij en de Nieuwe Merwede. Het kleinste, maar ook meest ongerepte deel van de Biesbosch is de Dordtse Biesbosch, die gelegen is tussen de Dordtse Kil en de Nieuwe Merwede. Ook omdat maar een zeer klein deel toegankelijk is voor watersporters en er geen aanlegplaatsen zijn, heeft de natuur hier de meeste ruimte gekregen. Dit is dan ook het gebied dat sommige zeearendfamilies tot broed- en rustgebied hebben gekozen.

Met opkomend tij heb je niet het risico voor lange tijd vast te liggen als je aan de grond loopt.

In de Biesbosch is de natuur altijd dichtbij.

WISSELENDE WATERSTANDEN

Hoewel de spreekwoordelijke droogvallende platen sinds de afsluiting van de Haringvlietdam ontbreken, maakt de aanwezigheid van getijden het varen in alle delen van de Biesbosch tot een avontuur. Op menige vaartocht over de krek en killen kom je dan ook wel een collega-schipper tegen die voor korte tijd vastligt op een onverwachte zandbank – of je loopt zelf met een zachte zucht vast op een ondiepte. Varen met de waterkaart op schoot is zeker aan te raden, tenzij je wel heel vertrouwd bent met de plaatselijke geulen.

HOOG OF LAAG

Vanwege de vele ondiepten in de Brabantse Biesbosch is het handig om te weten hoe de getijden in de Biesbosch werken. De meest voorkomende waterstand is die bij gemiddelde rivierafvoer; het getijverschil is dan ongeveer 20 cm en loopt uiteen van NAP +4 dm tot +6 dm). Dit geringe tijverschil geeft nauwelijks stroming. Het tijdstip van laagwater in de Brabantse Biesbosch valt ongeveer samen met hoogwater in Hoek van Holland en het tijdstip van hoogwater is ongeveer 4 uur na hoogwater in Hoek van Holland. De waterstand is afhankelijk van de hoeveelheid afgevoerd rivierwater; het getijverloop op zee bij Hoek van Holland en het spuiprogramma van de Haringvlietsluizen. Over het algemeen is bij lage rivierafvoer de waterstand het laagst en het getijverschil het geringst. Het peil schommelt dan tussen NAP +2 dm en +4 dm. Bij hoge rivierafvoer is de waterstand het hoogst en het getijverschil het grootst, variërend van NAP tot NAP +7 dm.

BLUNDERTIJD

In de Sliedrechtse Biesbosch is de situatie anders door de open verbinding met zee. De stroming is hier sterker en gemiddeld schommelt de waterstand tussen NAP +1 dm en +9 dm. Hogere of lagere rivierafvoer kan voor grotere variaties in de waterstand zorgen, net als het voorkomen van spring- of doottij op zee. Het tijdstip van laagwater in de Sliedrechtse Biesbosch is ongeveer 1,5 uur voor hoogwater in Hoek van Holland; hoogwater is 2 uur na hoogwater in Hoek van Holland. Op avontuur gaan in de ondiepere krek en killen of dichtgeslibde insteekhaventjes kun je het best tijdens een periode van opkomend water; zodat je wat blundertijd hebt. Met aanleggen of ankeren op sommige plaatsen kan het verstandig zijn om even te peilen – er is altijd de mogelijkheid dat je midden in de nacht aan de grond komt te liggen.

BEKIJKEN

Wandelingen

Op tal van plaatsen in de Biesbosch kun je aanleggen en de benen eventjes strekken. Er zijn kleine aanlegsteigertjes of insteekhaventjes te vinden bij natuurwandelpaden op onder meer eiland de Rietplaat, vogelreservaat De Dood, eiland de Deeneplaat en de Toontjesplaat. De meeste wandelingen duren tussen een half uur en een uur. Je wandelt over zompige paden tussen verwilderde grienden, moerassen en ruisende rietkragen. Bij de aanlegplaats aan het Gat van de Kerksluizen, nabij spaarbekken Honderd en Dertig, staat een uitkijkheuvel.

Amer

De zuidgrens van de Biesbosch

De Amer is het verlengde van de Bergse Maas; langs deze weg wordt een groot deel van het Maaswater richting zee afgevoerd. Dankzij de vele jachthavens is de rivier voor velen de toegangspoort tot het Nationaal Park de Biesbosch. Hoewel er enige beroepsvaart is, blijft er op de Amer alle ruimte om te zeilen.

KENMERKEN

Op de plek waar de Bergse Maas samenvloeit met de Donge en het Spijkerboor begint in feite de Amer. Het is een ongeveer 400 m brede rivier met een lengte van 12 km, die aan de zuidkant van de Brabantse Biesbosch loopt, om vlak voor de Moerdijkbruggen samen te komen met de Nieuwe Merwede. Vanaf dit punt heet de stroom het Hollands Diep. De Amercentrale bij Geertruidenberg is overal op de rivier prominent aanwezig.

Wandelingen in de Biesbosch leiden je vaak over wilgenlaantjes.

PRAKTISCHE INFO

Aantal beweegbare bruggen: geen
Laagste vaste brug: NAP +10,20 m*
Grootste breedte: praktisch onbeperkt
Maximale diepgang: 3,40 m
Aantal sluizen: geen

Marifoonkanalen: 71 (verkeerscentrale Dordrecht, voor nautische informatie)

Bijzonderheden: wisselende waterstand (ca. 20 cm)

Aansluiting op: Donge; Spijkerboor; Brabantse Biesbosch; Hollands Diep

Waterkaart: ANWB Waterkaart 13 West-Brabant; ANWB Waterkaart 15 Biesbosch

* Dit zijn de Moerdijkbruggen, gelegen op de overgang tussen Amer en Hollands Diep; via andere routes is de Amer te bereiken voor hogere schepen

Aanleggen: In Drimmelen, recht tegenover de Biesbosch, ligt JH Biesbosch. In de buitenhaven van Lage Zwaluwe heeft Watersport Service Crezée passantenplaatsen voor zeiljachten. In Geertruidenberg zijn twee jachthavens over de Donge bereikbaar met staande mast: WV de Donge (D 1,20 m) en WSV Geertruidenberg (D 2,20 m).

NOORD-HOLLAND

HAARLEM EN AMSTERDAM

Van de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder kun je op twee manieren naar het Noordzeekanaal en het IJ varen. De meest westelijke route loopt over het Spaarne en Zijkanaal C; hierbij vaar je dwars door de binnenstad van Haarlem en kom je uit in het Noordzeekanaal. De meer oostelijk gelegen route loopt over het Nieuwe Meer en over de Kostverloren Vaart in Amsterdam. Ter hoogte van de Houthaven kom je dan uit in het IJ.

Spaarne en Zijkanaal C

In konvooi door de stad van Frans Hals

Deze vaarweg loopt langs Heemstede, Haarlem en het oude dorp Spaarndam. Haarlem is een van de mooiste steden van het land en varend over het Spaarne kun je daar volop van genieten. Wel is er soms even wat geduld nodig, want er moeten veel bruggen in konvooi gepasseerd worden.

KENMERKEN

De vaarweg tussen de Ringvaart van het Haarlemmermeer en het Noordzeekanaal wordt gevormd door het Zuider Buiten Spaarne, het Binnen Spaarne, het Noorder Buiten Spaarne en Zijkanaal C. Het Zuider en Noorder Spaarne doen aan als vrij brede, langgerekte meren, maar het Binnen Spaarne is behoorlijk smal. De doorvaart over het Spaarne, dwars door Haarlem, is bijzonder mooi. Je passeert de prachtigste gebouwen en komt vlak langs onder meer Teylers Museum. Als schipper heb je niet altijd even veel tijd om rond te kijken, omdat er in deze kronkelende

De indrukwekkende voorgevel van Teylers Museum staat op de kade van het Spaarne.

PRAKTISCHE INFO

Aantal beweegbare bruggen: 9 (Spaarne in Haarlem); 2 (Zijkanaal C)

Laagste vaste brug: geen*

* Doorvaarthoogte beperkt tot 36,9 m door hoogspanningsleidingen

Grootste breedte: 8,0 m

Maximale diepgang: 2,5 m

Aantal sluizen: 1

Marifoonkanalen: 18 (brugbediening Haarlem, roepnaam Havendienst Haarlem; sluis Spaardam; brug Buitenhuizen;)

Bijzonderheden: in Haarlem doorvaartgeld verplicht (€ 1,20 per m.); brug A9 beperkte bediening

Aansluiting op: Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder; Noordzeekanaal

Waterkaart: ANWB Waterkaarten 1 | Hollandse Plassen; 10 Noord-Holland; Zeekaart Hydrografische Dienst, serie 1810 (indien bijgewerkt); NV-Atlas Nederland 3 (IJsselmeer en Randmeren)

Aanleggen: Midden in het centrum van Haarlem, aan de Turfmarkt tussen de Langebrug en de Melkbrug, liggen passantensteigers. Kijk bij het aanleggen even goed omhoog, want soms hangen er flinke boomtakken boven het water. Ook in de Vissersbocht, gelegen tussen de Gravestenenbrug en de Catharijnebrug, liggen passantensteigers. Aan het Zuider Buiten Spaarne heeft de Haarlemsche Jachtwerf enige passantenplaatsen en aan de Mooie Nel kun je terecht bij de Haarlemse Jachtclub en de Haarlemse Zeilvereniging. In Spaardam is een jachthaven bij scheepswerf De Rietpol. Aan Zijkanaal C ligt de jachthaven van WV IJmond.

vaarweg maar liefst negen bruggen gepasseerd moeten worden en de doorvaart niet altijd even overzichtelijk en ruim is. Via de sluis bij Spaardam vaar je verder in de richting van het Noordzeekanaal over Zijkanaal C. Dit is een breed en recht kanaal met vriendelijke, groene oevers.

BRUGGEN

Zoals gezegd gaat de doorvaart door Haarlem in konvoeien van eenrichtingsverkeer. De doorvaarttijd is gemiddeld 1-1,5 uur; afhankelijk van het aantal schepen en de openingstijden van de spoorbrug. De brugwachter gaat mee met de schepen. Voor schepen met staande mast in de doorgaande vaart is er een Blauwe Golf met een vast bedieningsmoment, zodat er noordwaarts aansluiting is op de brug in de Rijksweg A9 (zijkanaal C), of zuidwaarts op de brug in

De Langebrug in Haarlem heeft een onverwacht vrolijke onderkant.

In Haarlem wordt Laurens Janszoon Coster geëerd als uitvinder van de boekdrukkunst.

In de Amsterdamse City Marina lig je tussen de moderne gebouwen van het IJdok.

De Nieuwe Meersluis is de toegangspoort tot de Amsterdamse stadswateren.

De geschiedenis van Amsterdam is verbonden met scheepvaart.

Het oude gedeelte van Spaarndam is langs een smalle dijk gebouwd.

Spaarndam

Toen Floris V in de 13de eeuw een dam in de monding van het Spaarne liet aanleggen, ontstond op deze plek het dorp Spaarndam. De inwoners leefden van tolheffing en visserij. Rond de Kolksluis, die al 1280 werd aangelegd, is het dorp op z'n mooist. Hier kijken oude gevels uit over de bijna driehoekige sluisolk, die overigens nog steeds in bedrijf is. Helaas ligt in de doorvaart een lage vaste brug (H 3,50 m). Op de Ijdijk staat een standbeeldje voor de fantasiefiguur Hansje Brinker, die met zijn vinger in de dijk de polder voor een overstroming behoedt.

Rijksweg A44 en de spoorbrug bij Sassenheim. Vanaf de brug in de A9 over Zijkanaal C vertrekt er op doordeweekse dagen een zuidwaartse lichte om 10.30 uur met een te verwachten aankomsttijd bij de brug in de A44 van 15.09 uur; in het weekend zijn deze tijden respectievelijk 9.30 uur en 14.09 uur. Rond het middaguur passeer je hiermee de bruggen in Haarlem. Ook vanaf de bruggen bij Sassenheim vertrekt een Blauwe Golf (zie onder Ringvaart van de Haarlemmermeer). De Buitenhuisbrug over de monding van Zijkanaal C, direct aan het Noordzeekanaal, wordt op afstand bediend.

BEKIJKEN

Haarlem

Aan de Grote Markt staan de bekendste bouwwerken van de stad: de St.-Bavokerk, de Vlees- en Vishal en het stadhuis. Rond het plein liggen ook de meeste winkelstraten. Op tal van plaatsen in de binnenstad liggen hofjes met mooie namen, zoals het Hofje van Loo, het Luthers Hofje, het Hofje in den Groenen en het Proveniershof. Haarlem heeft ook twee bekende en veelbezochte musea: Teylers Museum en het Frans Halsmuseum, gewijd aan de bekende Haarlemse schilder.

KENMERKEN

De vaarweg tussen het Nieuwe Meer en het IJ voert achtereenvolgens via de Nieuwe Meersluis, de Schinkel, de Kostverloren Vaart, de Singelgracht en het Westerkanaal. Daarvandaan kan via de Houthaven het IJ bereikt worden. In totaal passeer je vijftien beweegbare bruggen. Deze route wordt overdag vrij intensief door de beroepsvaart gebruikt. Omdat twee spoorbruggen in het traject in gesloten toestand een doorvaarthoogte van 6 m hebben en alleen 's nachts bediend worden, is de doorvaart door Amsterdam voor hogere schepen alleen in de nacht mogelijk. Deze nachtelijke doorvaart geschiedt in konvooi. Van de vijftien bruggen wordt er een aantal tegelijkertijd geopend; tussendoor zijn er nog negen apart bediende bruggen. De nachtelijke doorvaart wordt gedetailleerd beschreven op p. 163. Tijdens het wachten en de doorvaart in beide richtingen kun je uitluisteren op kanaal 69.

DOORVAARTVIGNET

Voor wie vanaf 1 januari 2022 door Amsterdam wil varen, is een doorvaartvignet verplicht. Het vignet is verplicht op alle pleziervaartuigen met een benzine-, diesel-, elektrische of hybride motor; dus ook voor zeiljachten. Tevens geldt de vignetverplichting voor pleziervaartuigen op al het Amsterdamse binnenwater; in alle stadsdelen. Dat wil zeggen, niet alleen voor de grachten, maar ook op de doorgaande vaarroutes, zoals de route van de Kostverlorenvaart van het Nieuwe Meer naar het IJ. Omdat de Staande-mastroute gebruikmaakt van de Kostverlorenvaart is ook hiervoor het vignet verplicht. Voor het bevaren van uitsluitend het IJ geldt geen vignetverplichting. Het vignet is drie kalenderjaren geldig en kost € 40 (prijsspeel

2022). Gekoppeld aan het doorvaartvignet krijg je eenmalig '24 uur afmeren', te activeren op een dag naar keuze. Wil je meer dagen afmeren, dan kost dat € 30 per 24 uur.

VIGNET AANVRAGEN

Het vignet is uitsluitend te koop via amsterdam.nl/varen (doorklikken op 'vignet'). Het is raadzaam om het vignet ruim voor je vertrek aan te vragen, omdat het na betaling per post wordt toegestuurd. Tegen een betaling van € 12,50 kun je het vignet ook met een spoedbezorging laten thuisbezorgen. Na ontvangst van het doorvaartvignet moet het nog geactiveerd worden, dit gaat via hetzelfde internetadres. Vaar je door Amsterdam zonder een geldig en geactiveerd vignet, dan kun je een boete krijgen van € 95. Bij het voorbereiden van deze editie (februari 2022) was nog niet bekend of het vignet ook ter plekke aangeschaft kan worden.

PRAKTISCHE INFO

Aantal beweegbare bruggen: 15

Laagste vaste brug: geen

Grootste breedte: 11,65 m

Maximale diepgang: 2,50 m

Aantal sluisen: 1

Marifoonkanalen: 22 (Nieuwe Meersluis, Westerkeersluis); 69 (blokkanaal doorvaart Kostverlorenvaart-Afgesloten IJ)

Bijzonderheden: doorvaartvignet verplicht; doorvaart met staande mast uitsluitend in nachtelijk konvooi

Aansluiting op: Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder; IJ

Waterkaart: ANWB Waterkaart 1 | Hollandse Plassen; ANWB Waterkaart 10 Noord-Holland

Aanleggen: Om het centrum van Amsterdam te bezoeken kun je terecht bij City Marina in het IJdok, waarvan de invaart vlak bij het Centraal Station ligt, of bij JH Marina Westerdok, gelegen in het Westerdok. Vanaf deze twee jachthavens loop je zo de Jordaan in. Aan de overkant van het IJ, direct tegenover het Centraal Station, ligt JH Sixhaven. Even verderop aan de noordoever; bij de voormalige NDSM-werf, vind je JH Amsterdam Marina. Met een gratis pontje kun je vanaf deze beide havens naar het station en daarmee naar het centrum varen. Aan het Nieuwe Meer heb je de keuze uit meerdere jachthavens.